

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Juridische splitsing en verzet: de rechtsverhouding als bedoeld in artikel 2:334l BW

Koster, H.

Citation

Koster, H. (2024). Juridische splitsing en verzet: de rechtsverhouding als bedoeld in artikel 2:334l BW. *Bedrijfsjuridische Berichten*, 2024(11), 95-97. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4171886>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4171886>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Juridische splitsing en verzet: de rechtsverhouding als bedoeld in artikel 2:334l BW

Bb 2024/24

In deze bijdrage gaat de auteur in op de uitspraak van de Rechtbank Amsterdam van 14 mei 2009, gepubliceerd 19 oktober 2023 (ECLI:NL:RBAMS:2009:2795) over verzet tegen een juridische splitsing in verband met de vraag of er sprake was van een rechtsverhouding als bedoeld in artikel 2:334l BW.

1. Inleiding

In deze bijdrage bespreek ik de uitspraak van de Rechtbank Amsterdam van 14 mei 2009, gepubliceerd 19 oktober 2023 (ECLI:NL:RBAMS:2009:2795) over verzet tegen een juridische splitsing in verband met de vraag of er sprake was van een rechtsverhouding als bedoeld in artikel 2:334l BW.

2. Uitgangspunten verzet tegen splitsing

De Nederlandse splitsingsregeling kent drie bepalingen die van belang zijn voor schuldeisers om verzet te kunnen instellen.² Dit betreft de artikelen 2:334j, 2:334k en 2:334l BW. In artikel 2:334j BW is vastgelegd dat een rechtsverhouding waarbij een splitsende rechtspersoon partij is in haar geheel moet overgaan. Artikel 2:334j BW dient te waarborgen dat de wederpartij na de juridische splitsing niet met een veelvoud aan wederpartijen te maken krijgt, bijvoorbeeld omdat sommige verplichtingen op de ene, andere op een andere en de rechten op een derde rechtspersoon zijn overgegaan. Het is overigens mogelijk om van deze hoofdregel af te wijken, maar dit kan ertoe leiden dat een hiertegen ingesteld verzet gegrond verklaard wordt. De consequentie hiervan is in beginsel dat het splitsingsvoorstel aangepast zal moeten worden waarna de splitsingsprocedure opnieuw doorlopen moet worden. Dit is niet het geval indien een rechtsverhouding verbonden is met verschillende vermogensbestanddelen die op onderscheiden verkrijgende rechtspersonen overgaan. Dan mag zij worden gesplitst zodat de rechtsverhouding overgaat op alle betrokken verkrijgende rechtspersonen naar evenredigheid van het verband dat de rechtsverhouding heeft met de vermogensbestanddelen die elke rechtspersoon verkrijgt. Dit geldt ook indien een rechtsverhouding mede verbonden is met vermogensbestanddelen die de voortbestaande splitsende rechtspersoon behoudt. In deze gevallen bestaat dus geen risico dat een ingesteld verzet gegrond verklaard wordt. In de parlementaire geschiedenis wordt als voorbeeld genoemd: de splitsing van een overeenkomst voor het onderhoud van twee gebouwen die onder algemene titel

op verschillende verkrijgende rechtspersonen overgaan, in twee overeenkomsten, elk voor het onderhoud van een gebouw.

Artikel 2:334k BW bepaalt dat ten minste een van de partijen bij een juridische splitsing – op straffe van gegrondverklaring van verzet – voor iedere schuldeiser van deze partijen die dit verlangt zekerheid moet stellen of een andere waarborg dient te geven voor de voldoening van zijn vordering. Dit geldt niet indien de schuldeiser voldoende waarborgen heeft, dan wel indien de vermogenstoestand van de rechtspersoon die na de juridische splitsing zijn schuldenaar zal zijn niet minder waarborg zal bieden dat de vordering zal worden voldaan, dan er voordien is.

Op basis van artikel 2:334l BW kan tot een maand nadat alle partijen bij de splitsing de nederlegging of openbaarmaking van het voorstel tot splitsing hebben aangekondigd iedere wederpartij bij een rechtsverhouding van zulk een partij door een verzoekschrift aan de rechtbank tegen het voorstel tot splitsing in verzet komen op grond dat het voorstel ten aanzien van zijn rechtsverhouding strijdt met artikel 2:334j BW of dat een krachtens artikel 2:334k BW verlangde waarborg niet is gegeven. Voordat de rechter beslist, kan hij de partijen in de gelegenheid stellen binnen een bepaalde termijn een wijziging in het voorstel aan te brengen dan wel een door de rechter omschreven waarborg te geven. Van belang is dat, indien tijdig verzet is ingesteld, de akte van splitsing niet mag worden gepasseerd, tot het moment waarop het verzet is ingetrokken of de opheffing van het verzet uitvoerbaar is. In de praktijk komt dergelijk verzet weinig voor. Doorgaans zullen schuldeisers de aankondiging van een voorgenomen juridische splitsing missen zodat zij niet in staat zijn om tijdig in verzet te komen. Daarnaast is de kans dat een ingesteld verzet tot gegrondverklaring leidt niet zo groot, mede omdat, bij de beoordeling of een schuldeiser voldoende waarborgen heeft, rekening wordt gehouden met artikel 2:334t BW.

3. Feiten en de uitspraak van de Rechtbank Amsterdam

De onderhavige kwestie ziet op een juridische splitsing waarbij de stichting SFB als afsplitsende stichting twee stichtingen, te noemen Stichting SFB Werkgevers (hierna SFB Werkgevers) en Stichting SFB Werknemers (hierna SFB Werknemers) opricht, en waarbij door SFB Werkgevers en SFB Werknemers ieder een deel van het vermogen van SFB onder algemene titel wordt verkregen. SFB is blijven voortbestaan. In artikel 3 van de destijds geldende – uit 2003 daterende – statuten van SFB stond onder meer:

“De stichting stelt zich ten doel: (...) c. het bevorderen van het belang van werknemers en werkgevers in het algemeen en werknemers en werkgevers in de

¹ Verbonden aan de Universiteit Leiden.

² Voor deze paragraaf is geput uit H. Koster, 'Juridische splitsing en verzet door een vakbond', *Bedrijfsjuridische berichten* 2017/51).

bouwnijverheid in het bijzonder. (...). De stichting tracht haar doel te bereiken: (...) c. door het (doen) verrichten en financieren van diensten ten behoeve van werknemers en werkgevers in het algemeen en werknemers en werkgevers in de bouwnijverheid in het bijzonder. (...)."

In artikel 3 van de conceptstatuten van SFB Werkgevers is dit doel en middel overgenomen, doch uitsluitend ten behoeve van werkgevers. Het bestuur van SFB bestaat uit bestuursleden die worden benoemd door bepaalde in de statuten vermelde werkgevers- en werknemersorganisaties. De vereniging met volledige rechtsbevoegdheid Confederatie Gespecialiseerde Aannemers (Conga) is in verzet gekomen tegen de splitsing op basis van artikel 2:334l BW. Conga verzet zich omdat de splitsing het paritaire karakter van (het vermogen van) SFB tenietdoet. Het vermogen van SFB is opgebouwd met behulp van de door de werkgevers afgedragen premies, die zij op grond van de CAO voor de Bouwnijverheid en de daaraan gerelateerde CAO Bedrijfstakeigen Regelingen voor de Bouwnijverheid (CAO BTER) per werknemer verschuldigd zijn. Op grond van de doelstelling van SFB dient haar vermogen te worden aangewend ten behoeve van alle werkgevers en werknemers in de bouwnijverheid en daarmee ten behoeve van de branche als geheel. Na de splitsing zullen SFB Werkgevers en SFB Werknemers ieder in het belang van hun eigen achterban besluiten over de besteding van (de helft van) deze paritair opgebrachte bedragen. Het splitsen van het vermogen van SFB levert daarom wanprestatie op. Het is voorts strijdig met hetgeen in het maatschappelijk verkeer betaamt om werkgevers een bijdrage te vragen voor paritaire doeleinden en deze bijdragen daarna voor een ander doel aan te wenden. De rechtsverhouding tussen de werkgevers in de bouwnijverheid en SFB is verbonden met het vermogen van SFB als geheel. Ingeval dat vermogen wordt gesplitst in een werkgevers- en een werknemersdeel, kan van een evenredige splitsing van de rechtsverhouding als bedoeld in artikel 2:334j lid 2 BW geen sprake zijn.

Voorts is relevant dat geen sprake is van een overgang van een rechtsverhouding als bedoeld in artikel 2:334j BW. Dit is het geval, zo meent Conga, omdat SFB Werkgevers niet de belangen van alle werkgevers in de bouwnijverheid zal behartigen. BN heeft op grond van de statuten van SFB Werkgevers het benoemingsrecht ten aanzien van vier van de vijf bestuurszetels van deze stichting, terwijl zij slechts een deel van de werkgevers in de bouwnijverheid vertegenwoordigt. Omdat er statutair geen besluiten zijn die unaniem moeten worden genomen, kan BN naar eigen inzicht besluiten nemen. Hierdoor gaat de rechtsverhouding tussen de overige werkgevers en SFB niet over op SFB Werkgevers. SFB voert, gesteund door BN, aan dat Conga niet als wederpartij bij een rechtsverhouding met SFB te beschouwen is, zodat er geen verzetsrecht is. Volgens Conga is evenwel, gelet op de parlementaire geschiedenis, voor het begrip rechtsverhouding van artikel 2:334l BW een ruime interpretatie, die rekening houdt met de omstandigheden van het geval, passend. Immers, artikel 2:334j BW rept over iedere wederpartij bij een rechtsverhouding in plaats van

over schuldeisers. Conga betoogt dat het zijn van wederpartij voortvloeit uit het (direct of indirect) zijn van cao-partij en uit het feit dat Conga optreedt als de in artikel 3:305a BW bedoelde belangenbehartigers van de als partij betrokken werkgevers.

De rechtbank overweegt dat uit de feiten blijkt dat SFB sinds 1 september 2008 46,5% van het geplaatste aandelenkapitaal van Cordares Holding N.V. houdt. Verder houdt SFB sinds 1 september 2008 ongeveer 10% van het geplaatste aandelenkapitaal van Loyalis N.V. (een specialist op het gebied van aanvullende (semi-)collectieve en individuele inkomensarrangementen voor werkgevers en werknemers in (onder meer) de bouw). Cordares Holding N.V. is verder enig aandeelhouder van Cordares Fintus B.V., die enig aandeelhouder is van een aantal werkmaatschappijen, zoals Cordares Pensioenen B.V. Op basis van artikel 14 CAO BTER dragen de werkgevers in de bouwnijverheid premies af aan de relevante werkmaatschappij. Feitelijk worden deze premies afgedragen aan de Stichting Dergengelden Cordares. Deze stichting boekt de premies volledig over naar de verschillende fondsen, die aan de relevante Cordares-entiteit de in rekening gebrachte kosten voor de aan hen geleverde diensten (inning en administratie van premies) betalen. De eventuele winst die de werkmaatschappij genereert met haar activiteiten komt in de vorm van dividend ten goede aan haar aandeelhouder en aldus komt uiteindelijk ook de winst van Cordares Holding N.V. ten goede aan haar aandeelhouders, waaronder SFB. Op basis van deze feiten kan dit naar het oordeel van de rechtbank niet de conclusie rechtvaardigen dat tussen de werkgevers en SFB een rechtsverhouding als bedoeld in de artikelen 2:334l en 2:334j BW bestaat. Het vermogen van SFB is immers niet, zoals Conga betoogt, uit cao-heffingen opgebouwd, maar uit dividenden die door Cordares Holding N.V. zijn gegenereerd. De interpretatie van Conga dat het begrip rechtsverhouding inhoudt dat het doel waarmee de premies door de werkgevers zijn afgedragen blijft kleven aan alle gelden die in enige mate verband houden met deze afdrachten vindt volgens de rechtbank geen steun in het recht.

Voorts overweegt de rechtbank dat aan de parlementaire geschiedenis ook geen argumenten te ontleen zijn om het begrip rechtsverhouding zo ruim te interpreteren. Uit de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel splitsing van rechtspersonen volgt volgens de rechtbank dat het doel van het verzetsrecht is om schuldeisers de mogelijkheid te bieden om eventuele nadelige gevolgen van de splitsing ongedaan te maken. De verwijzing in de memorie van toelichting naar meeromvattende rechtsverhoudingen, kan niet bedoeld zijn partijen als Conga, die geen schuldeisers van SFB zijn en ook geen (uit een overeenkomst voortvloeiend) samenstel van rechten en verplichtingen jegens SFB kunnen pretenderen, de mogelijkheid van verzet te bieden. Voorts overweegt de rechtbank dat de bezwaren van Conga in verband met de zeggenschap die BN na de splitsing binnen SFB Werkgevers verkrijgt, geen grond voor verzet zijn. Dat SFB wanprestatie zou hebben gepleegd jegens Conga, is door het ontbreken van een contractuele relatie eveneens niet aan de orde en is ook, evenals het verwijt dat SFB zou hebben

gehandeld in strijd met de maatschappelijke zorgvuldigheid, geen zelfstandige grond voor verzet. Daarmee is de conclusie dat Conga geen verzetsrecht toekomt.

Commentaar

De Europese Richtlijn die splitsing regelt (thans EU 2017/1132), behelst niet een voorschrift analoog aan artikel 2:334j BW op grond waarvan een rechtsverhouding waarbij een splitsende rechtspersoon partij is in haar geheel moet overgaan. In de memorie van toelichting bij de splitsingswetgeving kan men lezen dat artikel 2:334j BW is ingevoerd om schuldeisers te beschermen. Dit wetsartikel werd wenselijk gevonden aangezien de regeling van schuldoverneming en overdracht van rechtsverhoudingen in de artikelen 6:155-6:159 BW en het daarin neergelegde vereiste van toestemming of medewerking van de schuldeiser bij de overgang van vermogensbestanddelen bij een splitsing niet geldt. Artikel 2:334j BW dient te waarborgen dat de wederpartij na de totstandkoming van de splitsing niet met een veelvoud aan wederpartijen te maken krijgt. In de nota naar aanleiding van het verslag bij destijds het wetsvoorstel omtrent de splitsing van rechtspersonen valt te lezen dat artikel 2:334j BW ziet op schuldeisers. Ik citeer:

“Ten behoeve van de schuldeisers van de splitsende rechtspersoon is in artikel 334j bepaald dat een rechtsverhouding in beginsel alleen in haar geheel mag overgaan. De leden van de SGP-fractie vroegen of indicatief kan worden aangegeven op welke gronden werknemers in verzet zouden kunnen komen. Werknemers zullen veelal al bescherming kunnen ontleen aan de artikelen 7:662-666. Men zou zich echter kunnen voorstellen dat een werknemer nog een openstaande vordering op de werkgever heeft, bijvoorbeeld voortvloeiend uit een arbeidsongeval, die aanleiding is voor verzet.”³

Over artikel 2:334l BW zegt de memorie van toelichting:

“Artikel 334l regelt de sanctie op niet-nakoming van de artikelen 334j en 334k. Net als bij fusie kan elke schuldeiser, als hem niet de waarborg wordt gegeven, waarop artikel 334k hem aanspraak geeft, bij de rechter tegen de splitsing verzet aantekenen (artikel 334l lid 1).”⁴

Ook dit impliceert dat deze bepalingen op schuldeisers zien. Verderop in de memorie van toelichting staat evenwel:

“Artikel 334l is in zoverre ruimer dan de overeenkomstige fusiebepaling artikel 316, dat het de mogelijkheid verzet te doen ook openstelt voor wederpartijen van de partijen bij de splitsing ten aanzien van wie artikel 334j niet juist wordt toegepast. Zo'n wederpartij kan derhalve verzet instellen op grond dat het splitsingsvoorstel zijn rechtsverhouding in strijd met het verbod van artikel

334j lid 1 splitst of, voor zover de splitsing door artikel 334j leden 2 en 3 wordt toegelaten, dat de verdeling van de rechtsverhouding en de daarmee nauw verbonden vermogensbestanddelen niet overeenkomstig die leden geschiedt. Het moet gaan om de rechtsverhouding of verbintenis van de wederpartij die het verzet doet.”⁵

Deze zinssnede lijkt enige ruimte te bieden voor anderen dan schuldeisers en ik meen dat die ruimte er ook is. De rechtbank, waar zij rept over partijen als Conga, die geen schuldeisers van SFB zijn en ook geen (uit een overeenkomst voortvloeiend) samenstel van rechten en verplichtingen jegens SFB kunnen pretenderen, lijkt zich bij die ruimere opvatting aan te sluiten.

Niettemin ziet de rechtbank hier geen ruimte om een dergelijke rechtsverhouding aan te nemen, nu het vermogen van SFB niet uit cao-heffingen is opgebouwd, maar uit dividenden die door Cordares Holding N.V. zijn gegenereerd. Dat deze dividenden economisch voortvloeien uit de cao-heffingen verandert dit niet, omdat deze ‘economische werkelijkheid’ onvoldoende is om tot een op basis van artikel 2:334l BW vereiste rechtsverhouding te komen. De rechtbank noemt later in haar uitspraak (nog een keer) dat er geen (uit een overeenkomst voortvloeiend) samenstel van rechten en verplichtingen jegens SFB gepretendeerd kunnen worden. Dat lijkt mij juist en daarmee valt dus het doek voor Conga.

Als laatste wijs ik nog op het bezwaar van Conga over de zeggenschap die BN na de splitsing binnen SFB Werkgevers verkrijgt, waarover de rechtbank oordeelt dat dat geen grond voor verzet is. Ook dat lijkt mij juist. Ik wijs evenwel op artikel 2:334p BW. Op grond van deze bepaling moet degene die, anders dan als lid of aandeelhouder, een bijzonder recht jegens de splitsende rechtspersoon heeft, zoals een recht op een uitkering van winst of tot het nemen van aandelen, hetzij zodanige rechten in verkrijgende rechtspersonen krijgen, dat deze, waar toepasselijk samen met het recht dat hij jegens de voortbestaande splitsende rechtspersoon heeft, gelijkwaardig zijn aan zijn recht voor de splitsing, hetzij schadeloosstelling krijgen. Of in deze kwestie deze bepaling toepassing kan vinden, zal afhangen van de feiten en omstandigheden en voorts ook van de vraag of dit dan wel onder de reikwijdte van artikel 2:334p BW valt. Deze bepaling lijkt te zien op winstrechten en dergelijke, maar gelet op de tekst van de wettelijke bepaling lijkt een ruimere interpretatie (ook) verdedigbaar.

³ Zie *Kamerstukken II*, 1996-1997, 24 702, nr. 6, p. 10.

⁴ Zie *Kamerstukken II*, 1995-1996, 24 702, nr. 3, p. 14.

⁵ Zie *Kamerstukken II*, 1995-1996, 24 702, nr. 3, p. 14/15.